

Några tidsbilder från Dalarö

Vi återupptäckte några böcker som alla beskriver 1940-talets Dalarö. Låt oss se efter med vilka ögon de tre olika författarna granskade sitt Dalarö då. Böckerna finns i det bibliotek som hembygdsföreningen håller på att bygga upp i Tullhuset.

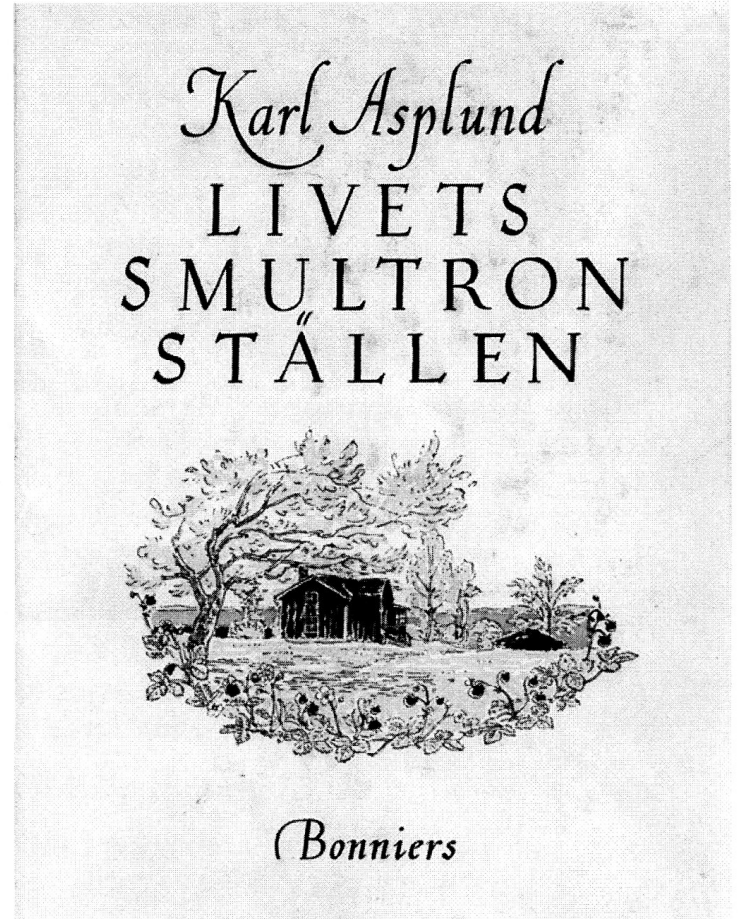
Livets smultronställen (Bonniers 1946)

Karl Asplund var ju konstnär och poet och han såg och beskrev sitt Dalarö med estetens ögon. Första kapitlet i "Livets smultronställen" beskriver hans Sjöbo, idyllen längst bort på Baldersvägens raksträcka, just där backen börjar svänga upp åt vänster.

Redan på vägen ut till Dalarö, vid Berga backe, noterar han att skärgårdens skönhet tar över inlandets. När han svängt in på Baldersvägen blir han lycklig av att se hur ... "hela farleden ligger blankt glittrande blå mellan Dalarölandet och Korsholmen." Fyren Genböte "står som en vitklädd sommarherre på sin höga bergsknosing..." "Och så dansar åttiotalsvillorna med lövsågerier på gavlarna förbi i sin grönska, vitprickig av pingstens körsbärsblom." Han jämför Baldersvägen med Rivieras Grande corniche. Han tycker att "...det ligger något i luften som viskar om solig sydländsk vila och sorglöshet."

När han så öppnar grinden och kliver in i trädgården tycker han "...det är ett under, att det växer så sydländskt frodigt av saltluftens och solens nåd på denna lilla plätt."

Han älskar att sitta på tomtens speciella pratplats vid husgaveln och se fartygstrafiken i farleden utanför. Där gick en ständig ström av fartyg under utländsk flagg, ofta malmlastade på väg söderut. "Vackrare kulisser för de glidande båtarnas pantomim får man leta efter. Till vänster en guldblom-

mande lönn och där nedanför den saftiga oxeln (bakom vilken fartygen ofta lät ångvisslan ljuda inför lotsskifte), till höger äppelträdets... mossbelupna grenar."

Här har trevnaden dröjt sig kvar bland murkna bränder och förvuxna buskar.

Dalarö 1941 (Norstedts 1973)

Ole Söderström, journalist och författare, skrev i början av sjuttioalet boken "Dalarö 1941". Han jobbade på en stor tidning i Stockholm och bodde på Gärdet men hade alltid bråttom att komma ut till sitt "härliga Dalarö" på somrarna under fyrtioalet. Han beskriver bussarna i lördagshettan vid Ringvägen i Stockholm som programenligt "transporterar nöjda och förväntansfulla människor till deras lördagslycka.....". Söderström hyste "en sorts kluven

kärlek till den lilla badorten, delvis passé redan 1941"...

Den tid han beskriver är krigsåren, när Hitlers folk gick mot sin undergång i Ryssland. Dalarö är skyddsområde, utländska medborgare har besöksförbud. Kriget var samtalsämnet överallt inte minst bland gästerna på sommarhotellet, som var ett självklart centrum för det sociala livet då. Det saknades inte nazisympatier i aristokratin och upphetsade

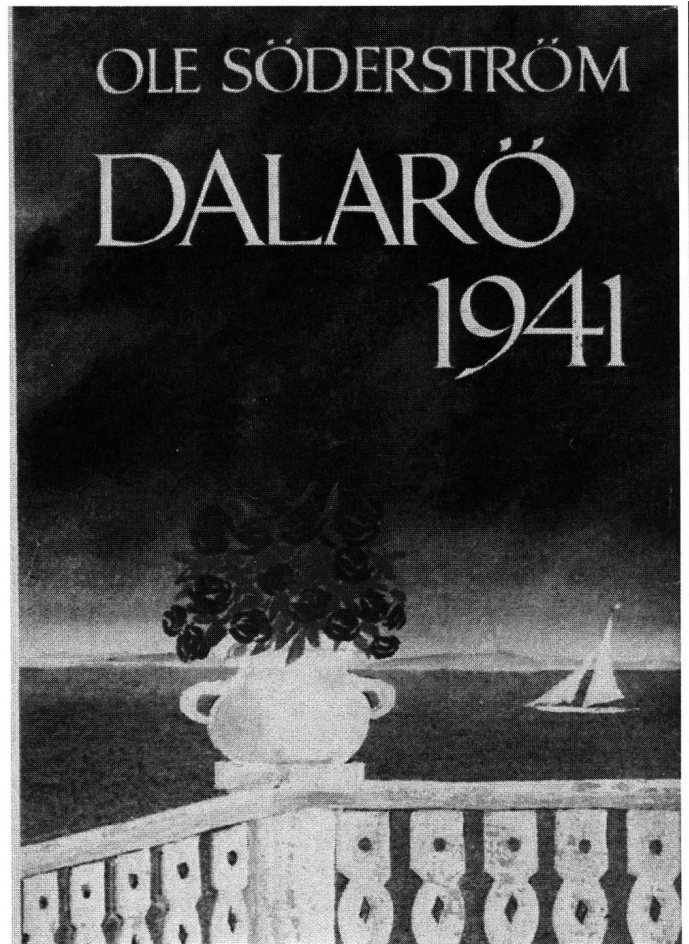
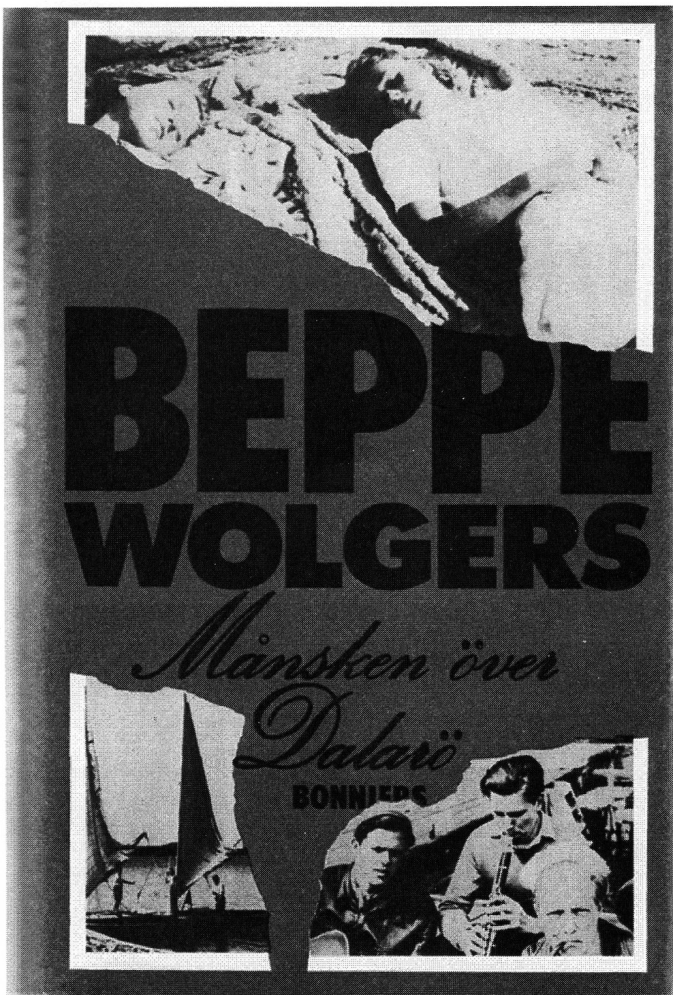
samtal om Hitler och hans förehavanden var vanliga efter punschen och groggarna. Flottans fartyg låg på redde och officerare syntes i diskussionerna på hotellet. Sommarhotellet var rätt nergånget och det var bara de allra viktigaste inredningsdetaljerna som underhölls inför säsongen. I dagsljus var det ...”inte särskilt förföriskt härinne, ganska unket också, en tjocknad sträv mixture av däven tobaksrök, jolmig parfym, matos och danssvett”. Men när borden mot kvällen var dukade och linnet pryddigt var krogen ändå lockande och uppskattad.

Dansen på kvällarna, nachspiel på glasverandan, otrot och erotik bakom sommargardinerna tycks vara det som sommarvistelsen här handlade om för många de här åren om man får tro Söderström. Dessemellan kanske ett bad i Schweizerdalen när vädret var gott.

Månsken över Dalarö (Bonniers 1985)

Beppe Wolgers skrev om sina pojkår på Dalarö i del 2 av sina memoarer. Bokens namn blev ”Månsken över Dalarö”. Han bodde med familjen på Berghamn, det namn han använder för den fastighet som också kallas Wolgers udde, Västerudd, eller Dalaröudd.

Nu är det 1944. Hela hans värld är pubertetens, han tänker ständigt på hur han ska lyckas få komma nära en flicka när han inte ens vet hur man öppnar ett bh-band. Dagarna går åt till att drömma om flickor medan han seglar, ror eller paddlar ut till de närbelägna öarna eller runt udden och upp till Vadviken. Gitarren är oftast med. Han är angelägen om att lära sig komackorden till swing-ålderns alla fantastiska örhängen som han kan texterna till, som ”It don` t mean a thing, if you ain` t got that swing!” Dom av oss som delar jazzintresset har lätt att följa med Beppe i hans jargong. Han blir ledsen när någon flicka inte är speciellt intresserad av att lyssna på honom när han vill visa vad han kan. När han hade som mest roligt med kompisarna kunde han bli avbruten av mamma för att bli påmind om sin extralektion i tyska och ge sig därifrån. Det hörde också till pojkåren på Dalarö.

Hans sovrum låg upp mot berget där August Strindberg hade bott i den lilla röda stugan, bara tio meter ifrån, under skilsmässan från Siri von Essen. En blåsig natt vaknade Beppe och satt i fönstret när han insåg att där hade Strindberg faktiskt verkat, framför allt målat. Richard Bergh hade också varit med honom där och bägge hade målat. Det var en hisnande känsla. Bara tio meter från hans sovrum! Beppe visste att Strindberg också seglade mycket runt bland öarna i skärgården men förstod att det inte var hallonsaft och bullar som gällde då.